



Katedra filosofie a religionistiky

### Posudek vedoucího/oponenta bakalářské práce

Jméno studenta: Alisa Borzhek

Název práce: Vztah víry a rozumu ve filosofii Lva Šestova a Emanuela Rádla

Jméno vedoucího práce: doc. Mgr. Tomáš Hejduk, Ph.D.

Jméno oponenta:

#### I. Formální kritéria

ano zčásti ne

<b>1. Naplnění celkového záměru:</b> - práce odpovídá svému zadání a obsahu - vymezení tématu je přiměřené a není příliš široké	x		
<b>2. Metodické a systematické zvládnutí práce</b> - text je strukturně a logicky uspořádán - práce je adekvátně zpracována	x		
<b>3. Úvod a závěr</b> - úvod řádně seznamuje s cílem a postupem práce, s dosavadním bádáním na dané téma a stěžejní literaturou - závěr náležitě shrnuje a hodnotí celou problematiku, formuluje přínos k řešení problému a vlastní stanoviska	x		
<b>4. Autor náležitě vypracoval všechny formální požadavky kladené na bakalářskou práci</b> - zadání, prohlášení, obsah, úvod, pojednání, závěr, resumé v češtině a cizím jazyce - odpovídající počet stran	x		

#### Slovní ohodnocení

Práce odpovídá záměru a je v ní přítomen sympatický pokus o systematické zvládnutí otázky vztahu víry a rozumu na podkladě vybraných textů dvou myslitelů, kteří se tomuto tématu coby výsadnímu věnovali.

Úvod je osobnější, ale jeho část seznamuje s cílem i postupem práce a literaturou. Závěr pak hodnotí vcelku výstižně dosažené poznatky.

**II. Obsahová kritéria**

ano zčásti ne

1. Práce prokazuje <b>porozumění</b> autora v dané problematice.	x		
2. <b>Myšlenková soudržnost a souvislost textu:</b> - je vyhovující - srozumitelnost argumentace a podloženost argumentů či myšlenek je adekvátní	x		
3. Práce se opírá o <b>relevantní prameny a literaturu.</b>	x		
4. <b>Práce s literaturou:</b> - v práci je zřetelně předvedeno, že student pracoval s odbornou literaturou a s myšlenkami jednotlivých autorů - autory uváděl (nejen odkazem na poznámku), srovnával, parafrázoval a citoval - zřetelně rozlišoval své myšlenky od myšlenek jednotlivých autorů	x		
5. Bakalářská práce je <b>filosofickým textem:</b> - autor prokázal fundovanou a analytickou práci s pojmy a myšlenkami - autorova práce nespočívala jen v převyprávění daného téma nebo pouhém poskládání hesel, parafrází či myšlenek - práce nebyla zatížena nepřiměřenou mírou historických, životopisných nebo jiných nefilosofických údajů	x		

*Slovní ohodnocení*

Studentka se zjevným porozuměním dobře referuje a interpretuje nejprve Šestovovo dílo a chápání víry jako nejvyšší moci v lidském životě, a poté i Rádlův umírněnější postoj vyvažující racionalitu a víru, včetně důrazu na praktičnost víry, respektive na pravou víru coby víru podrobenou reflexi. Vrcholem práce je srovnání obou pojetí.

Zvláště při tomto srovnávání a pak především při snaze pojmenovat shodná místa se mi některé teze a závěry zdají neopodstatněné či nedostatečně zdůvodněné. To ovšem začíná už při výkladech obou autorů, kdy by bylo dobré zpochybnit jejich teze, pokud nejsou samozřejmé. Při výkladu Šestova například autorka píše: „Směřování k novému a neprozkoumanému, tedy k absurditě, lze nazvat nihilismem. Přejít musíme uskutečnit zničením starých hodnot, pro vytvoření nových.“ (31) Proč by ale přechod k novému musel být absurditou a nihilismem? A proč by se přechod k novému musel dít ničením starých hodnot? Zde lze zkrátka vidět jisté nedostatky interpretační a výkladové. Lakonický styl psaní by nevedl, ale nejasné, nezdůvodněné a nedostatečně popsané myšlenky už jsou obtížně přijatelné.

Podobně na s. 32 málo jasný výklad: „Rádl v této myšlence nabádá k tomu, abychom neposlouchali neargumentovanou vůli bez předchozího ověření. Místo toho navrhuje využít zvažování aspektů ve vztahu ke správné volbě. V souladu s tím se nabízí příležitost znovu nahlédnout Rádlůvu volbu mezi vírou a rozumem. V posledním citátu je jasně patrný postoj krocení víry rozumem. Při volbě směru úvahy tak Rádl přece jen ponechává duchovní stránce trochu prostoru.“ Není řečeno, jak souvisí víra a vůle, jde o jednu agendu v dvojím pojmenování, nebo dvě, ale nějak provázané? Atp. Případně jako otázka k obhajobě: liší se nějak vůle a víra, jak se k sobě mají? Dle Rádla, Šestova a Vás?

Občas se také v textu objevují „vybočující“ myšlenky či teze, které zdánlivě odporují dalšímu výkladu. Tak např. na s. 16: „Šestovův úsudek, že víra není jen racionální souhlas, ale také osobní existenciální zkušenost.“ Tato teze oslabuje výklad Šestova jako toho, kdo staví víru proti rozumu a bylo by potřeba ho vysvětlit v souvislosti s ostatním výkladem.

### III. Jazyková a grafická kritéria

ano zčásti ne

	ano	zčásti	ne
1. Práce je bez <b>gramatických a stylistických chyb</b> nebo jiných nedostatků (překlepy, nedokončené věty atd.)			x
2. Práce je psána kultivovaným a <b>odborným jazykem</b>	x		
3. <b>Terminologické zpracování textu</b> - fundované porozumění terminologie v oboru a daném tématu - vhodné používání terminologie a vysvětlování pojmů	x		
4. <b>Odkazy, citace a poznámkový aparát</b> - vyhovující práce s odkazy - dodržení a jednotnost citačních norem - náležitý poznámkový aparát	x		
5. <b>Citování</b> - míra citování je vyvážená - vhodná volba a výstižnost citací	x		
6. <b>Grafická kritéria</b> - grafická úprava (písmo, obsah, názvy kapitol, odstavce, řádkování atd.) je vyhovující	x		

#### *Slovní ohodnocení*

Jazyk občas prozrazuje, že čeština není mateřtinou A. Borzhek, nicméně u autorky musím coby školitel ocenit velice dobré zvládnutí češtiny včetně filosofické terminologie. Stylistická kostrbatost či gramatické chyby nejsou takové, že by znesnadňovaly srozumitelnost textu a argumentace – tedy až na výjimky jako např. na s. 36: „Víru, která je před námi skryta, lze podle Rádla najít a rozebrat, než s pomocí rozumu získá novou sílu a možnosti.“

### IV. Použitá literatura

ano zčásti ne

	ano	zčásti	ne
1. kritický a vhodný výběr prvotní literatury a pramenů			x
2. kritický a vhodný výběr druhotné literatury	x		
3. práce s cizojazyčnou literaturou	x		

#### *Slovní ohodnocení*

Práce je omezena na vybranou literaturu tak, aby byla v krátkém čase určeném k psaní bakalářské práce zvládnutelná – jako školitel jsem víc nepožadoval. A. Borzhek pracovala i s originální literaturou L. Šestova v ruštině.

**Pracovní součinnost studenta a vedoucího práce v průběhu zpracování práce** (vyplní vedoucí práce): Alisa Borzhek řádně práci konzultovala, pečlivě zapracovávala připomínky.

Oceňuji i osobní zaujatost tématem, byť se místy propisovala do práce i příkláněním se na jednu stranu bez větší argumentace.

**Celkové hodnocení:**

Práci doporučuji k obhajobě: ano

Návrh hodnocení: B

**Náměty k rozpravě:**

Co znamená – či může znamenat – vnímání, reflektování a zkoumání víry pro samotnou víru? Respektive, uzavíráte, že nějakou shodu Rádl s Šestovem nakonec vykazují – v tom, že víra orientuje člověka v jeho životě. Ale u Rádla je to víra reflektovaná, ošetřená rozumem, ne? Potom by to pro Šestova asi bylo nepřijatelné, ne? Na druhou stranu, není podle Vás rozum příliš zúžen u Šestova a v tom, jak vztah rozumu a víry pojmáte v práci? Když připustíme i vyšší typy rozumové aktivity (šestý smysl, intuice, chápání celkových souvislostí, nahlížení idejí atp.), pak je to něco jiného, než rozum coby racionálně zvažující rozvaha, a víra mu může být blíž, nebo ne?

V Pardubicích 12. 5. 2025

doc. Mgr. Tomáš Hejduk, Ph.D., vedoucí práce